

Kristýna Černá – bakalářská práce - Únor 1948: fakta, beletrie a propaganda

Posuzovaná bakalářská práce ukazuje, byť na malém vzorku tří děl, výrazný dopad Února 1948 na stalinizaci české literatury. Předěl to byl vskutku rázný a důsledný – zatímco část spisovatelů putovala do vězení, mizela ve vnitřním i vnějším exilu, privilegovaná a protěžovaná komunistická elita se drala do popředí. Jejich díla dosahovala nevídaných nákladů, štědře dotována státem. Autorka si vybrala celkem vhodně tři známé protagonisty tohoto období z první poloviny 50. let. Bez ideologických předsudků se snaží úspěšně rozebrat právě ideologické a propagandistické poslání tří románů: Řezáčovy Bitvy, Turkova protibat'ovského díla Bez šéfa a Otčenáškovy Občana Brycha, proslaveného i filmovou adaptací s Karlem Högrem v hlavní roli. Předložená práce působí přesvědčivě, má ucelenou logickou a čtivou formu. O odborné erudici svědčí i pestrý a bohatý poznámkový aparát (136 odkazů) i seznam literatury a přílohou část se zajímavými biografickými medailony. Zejména Řezáčovo a Otčenáškovy dílo mělo o to větší působení a oblibu v určité části režimu nakloněné veřejnosti, že stojí za pozornost všimnout si i rozdílů v literárním zpracování. Oba autoři ve své předchozí literární a umělecké tvorbě nebyli rozhodně vyhraněnými komunistickými bojovníky za nový svět. Těžko dnes posoudit, zda Řezáčův výsostně agitační román byl psán z vnitřního přesvědčení (o čemž pochybuji), či to byla promyšlená řemeslná práce s cílem zalíbit se režimu a dosáhnout vysokého nákladu a tím i honoráře. Tím spíše, že Řezáč sám se později od svého románu a tehdejšího politického přísluhování distancoval (jeho syn působil dokonce později na Svobodné Evropě). Z tohoto hlediska byl snad román dělnického spisovatele Turka morálně poctivější, ostatně navazující na předchozí protibat'ovskou novelu Botostroj. Nesporně vyšší literární úroveň dosahuje Občan Brych, ovšem napsaný již v pozdější fázi stalinizačního běsnění, kde přece jen černobílé pojetí nezakrývá zcela odstíny pochybování, názorové proměny a složitější kresbu charakterů. Zdařilé práci slečny Černé nelze příliš vytknout zjevné nedostatky. Její práce využívá literární analýzy stejně jako kulturně-politické interpretace a je zasazena do širšího kontextu dobových souvislostí. I recenzent objevil pro sebe některé zajímavé poznatky a novinky. Je až neuvěřitelné, že např. Ivan Blatný, později zapomenutý emigrant v Británii podporoval aktivně politiku KSČ. Přiznám se, že jsem nevěděl ani o skutečnosti, že tolik využívaný komunistický manifest z 25. února 1948 Kupředu, zpátky ni krok, podepsal i Jiří Voskovec, možná aby mu nesebrali pas?. Z tohoto hlediska potom třeba chápu těžkou pozici Voskovce na začátku americké emigrace, kdy jej dlouho drželi na Ellis Islandu jako podezřelého komunistu. Práci hodnotím jako **výbornou**.

V Plzni 25. 5. 2012

Prof. PhDr. Jan Kumpera, CSc.

oponent

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra historie